

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämndens övergripande mål och prioriteringar för perioden 2013-2015

1. Bakgrund

Detta dokument är en bearbetning av motsvarande dokument ”*Samhällsvetenskapliga fakultetsnämndens övergripande mål och prioriteringar perioden 2010-2012*” beslutat i fakultetsnämnden 2010-04-15. Dokumentet är främst avsett för internt bruk inom fakulteten. Tillsammans med institutionernas och institutens lokala strategiplaner utgör detta dokument fakultetens strategi för perioden. De inriktningar som föregående fakultetsnämnd angav kvarstår i stor utsträckning. Nuvarande fakultetsnämnd ser inte behov av någon stor kursändring vad gäller övergripande strategi för fakulteten. Däremot har förutsättningarna i omgivningen förändrats, inte minst i och med införandet av områdesnivån och Områdesnämnden för humaniora, juridik och samhällsvetenskap. Dokumentet har därför bearbetats av fakultetsledningen och diskuterats vid fakultetsnämndens möte 2012-11-14.

1.1 Syfte

Det finns behov att formulera och tydliggöra de övergripande ambitioner och mål som fakultetsnämnden har för fakulteten. Detta är viktigt dels för fakultetsnämnden själv, för att sätta på pränt och kunna återvända till vilka gemensamma föreställningar om fakultetens framtid som finns, dels för att inom fakulteten tydliggöra i vilka riktningar fakultetsnämnden vill att fakulteten skall röra sig.

Fakultetsnämnden har varje år att fördela stora summor pengar inom fakulteten. Ibland får fakulteten via olika kanaler även del av särskilda satsningar från universitetet eller regeringen. För att ha en utgångspunkt för hur medel bör fördelas och vilka områden som skall prioriteras är det även nödvändigt med en av fakultetsnämnden fastlagd prioritering för de kommande åren, där områden som skall understödjas pekas ut.

Fakultetsnämndens syfte med dokumentet är sålunda att tydliggöra vilka övergripande mål och prioriteringar nämnden avser att göra under kommande treårsperiod och peka ut vilka åtgärder som kan bli aktuella. Dokumentet skall finnas tillgängligt för samtliga på fakulteten via fakultetens hemsida. Målgruppen är i första hand universitetsintern: *fakultetsnämndens ledamöter* själva för att vid behov kunna återvända till vad nämnden enats om för de kommande åren, *beslutsfattare på fakultetens institutioner/institut/centra* för att dessa skall se vilka ambitioner fakultetsnämnden har och vilka avvägningar nämnden avser att göra och *universitetsledningen*, för att dessa skall kunna få en bild av hur fakultetsnämnden resonerar om den kommande treårsperioden.

1.2 Avgränsningar

Den 1 januari 2012 ändrades universitetets organisation i och med införandet av områdesnivån och Områdesnämnden för humaniora, juridik och samhällsvetenskap. Denna nivå har ett strategiskt ansvar för verksamheten inom området och således även för verksamheten inom Samhällsvetenskapliga fakulteten. Ansvarfördelningen mellan nivåerna har fastställts i Besluts- och delegationsordning för Områdesnämnden för humaniora, juridik och samhällsvetenskap från 2012-06-07. Huvuddragen är att områdesnämnden ansvarar för strategiska frågor av övergripande karaktär och har ett kvalitetsansvar för verksamheten. Den arbetsfördelning som framgår av dokumentet är att fakulteten hanterar de flesta frågor som tidigare med vissa undantag. De undantag som främst påverkar fakultetens strategi är att områdesnämnden numera utser ledande forskningsområden och förmodligen kommer ges ett övergripande ansvar för utvärdering av programutbildningar.

1.3 Strategiska planer på institutionsnivå

Fakultetsnämnden har beslutat att alla institutioner¹ skall ha strategiska planer som spänner över treårsperioder. I de planerna kan institutionerna formulera vilka överväganden som är viktigast just för dem, utifrån de egna förutsättningarna, samt hur de avser att arbeta med målen i universitetets verksamhetsplan.

Föreliggande dokument minskar på intet sätt behovet av strategiplaner på institutionsnivå. Tvärtom, det är där som verksamhetsnära överväganden kan och måste göras. Det är på institutionerna som den operativa verksamheten sker. Fakultetsnämnden har dock ett ansvar för balansen, helheten och kontinuiteten i verksamheten som går utanför en summering av enskilda institutioners intressen. Detta dokument är sålunda ett komplement till de lokalt formulerade planerna och pekar ut vissa fakultetsgemensamma prioriteringar. Fakultetens dokument har en annan karaktär än institutionernas. Fakulteten har ingen egentlig egen operativ verksamhet och därför finns inga mätetal eller andra kvantitativa mål. Istället skall detta dokument ses som en intensionsförklaring vilken pekar ut i vilka riktningar fakulteten vill arbeta under den kommande treårsperioden.

2. Övergripande målsättningar

2.1 En fakultet med både bredd och djup

Samhällsvetenskapliga fakulteten är den största fakulteten i landet. Ett mål är att fortsatt konsolidera denna ställning. Fakulteten bör, som del av ett storstadsuniversitet, i sin bredd svara mot bredden av samhällsvetenskapliga mål. Den skall således både erbjuda perspektiv för en kritisk granskning av samtida samhällsfenomen och främja en nyfikenhetsdriven kunskapsutveckling. Samtidigt skall den ge goda underlag för samhällsplanering och en vetenskaplig bas för kvalificerad professionsutbildning.

Vår fakultet har varit mycket framgångsrik både när det gäller forskning och utbildning. Vi har kommit ut väl i Högskoleverkets utvärderingar² och har fått ett antal stora excellenscentra. Fakultetsnämndens mening är att dessa framgångar är direkt relaterade till ansträngningarna att upprätthålla såväl bredd som djup i verksamheten. Ett brett undervisningsutbud och ett brett urval av discipliner är en förutsättning för framväxten av excellens på forskningsområdet och uppkomsten av nya och innovativa forskningsmiljöer. Om forskning och undervisning skall korsbefrukta varandra finns det ingen motsättning mellan djup och bredd.

Ett antal av fakultetens institutioner producerar god forskning men har ändå inte ännu varit framgångsrika i att få stora excellensanslag eller hamnat på listan över ledande forskning. Dessa kan tyckas hamna ”i ett mellanläge” utanför listan för prioriterade nysatsningar – de kan konkurrera om motfinansiering om de producerar framgångsrika ansökningar men faller utanför nysatsningar betingade av stora, ej forskningsmatchade undervisningsåtaganden. I själva verket är dessa institutioner centrala för fakultetens verksamhet. Argument som betonar fokusering bör i detta sammanhang ges mindre vikt än argument som betonar bredd i disciplinurval. Ett basurval av discipliner måste finnas representerade inom en samhällsvetenskaplig fakultet på ett stort universitet. Samhällsvetenskapliga fakulteten täcker väl in detta basurval, något som är nödvändigt om man skall kunna erbjuda kvalitet i fråga om perspektivering av samhällsdebatten och beredskap inför oförutsägbara samhällsförändringar.

Samhällsvetenskaplig forskning och undervisning måste ge breda insikter som spänner över vida tids- horisonter och geografiska, kulturella och ekonomiska gränser. Detta återspeglas i den ambition som man finner hos många institutioner att förstärka och utveckla såväl det långsiktiga perspektivet som

¹ I fortsättningen benämns institutioner, institut och centra gemensamt som *institutioner*.

² Den pågående HSV-utvärderingen har bara nått fram till omgång 2 av 6. Hittills har fakulteten fått 8 ”mycket hög kvalitet”, 16 ”hög kvalitet” och 3 ”bristande kvalitet” av 27 vilket måste anses vara ett bra utfall. I tidigare HSV-utvärderingar har utfallet också varit bra.

det internationella innehållet i forskning och undervisning. Politisk eller ideologisk styrning av den samhällsvetenskapliga forskningen och undervisningen kan bara motverka denna kvalitetssträvan.

2.2 En välfungerande fakultetsorganisation

Fakultetsnämnden skall verka för att alla enheter har en tillräcklig storlek och omfattning för att ha en ekonomiskt försvarbar organisation och att förvaltning och administration organiseras på ett effektivt och rationellt sätt. Särlokaliseringar av enheter inom samma institution bör enbart vara högst temporära.

Organisatoriska överväganden kring institutionernas minimistorlek är viktiga för att ge en lagom balans mellan administrativa och akademiska kostnader och för att säkra kontinuitet i kunskap och kreativitet. Fakulteten gör dels egna överväganden men följer också de anvisningar som ges av rektor. Med hänsyn tagen till detta bör fakulteten sträva efter att bibehålla den disciplinära bredden, både i forskning och i undervisning. Vid eventuella nybildningar, sammanslagningar eller omstruktureringar av institutioner bör administrativa aspekter inte vara primärt vägledande utan stor hänsyn tas till att en institution i första hand skall vara en intellektuell gemenskap, definierad av en etablerad disciplin, ett empiriskt fält som inbjuder till tvärvetenskapligt samarbete eller ett professionsområde.

2.3 Fortsatt stark utbildning på grund- och avancerad nivå

Undervisningen vid fakultetens institutioner skall ge studenterna en grundläggande förståelse för samhälls- och beteendevetenskaplig teori och metod samt insikter som är relevanta på många nivåer, från det individuella beteendet till övergripande samhällsliga strukturer och mönster. Studenternas nyfikenhet inför samhället såväl som önskemål och krav från arbetsmarknaden bör vara styrande för utbildningens utformning.

Undervisningen skall svara mot såväl behovet hos dem som nyligen lämnat gymnasiet, hos dem som vill vidareutbilda sig efter ett antal år i yrkesverksamhet, som hos dem som står beredda att engagera sig i en forskarkarriär. Utbildningen skall erbjuda goda möjligheter till internationellt studentutbyte och undervisningen skall ges i ett brett, internationellt jämförande, perspektiv.

Nuvarande finansieringssystem begränsar institutionernas strategiska möjligheter att välja mellan satsningar på olika nivåer. I den aktuella situationen är det t.ex. mer lönsamt för institutionerna att satsa på massutbildning på grundnivån snarare än på fördjupningar och mer personalkrävande undervisningsformer på högre nivå. Resursnivån gör det ibland svårt att utgå från ett visst kunskapsfält inneboende krav på undervisningsmetoder eller lärarintensitet. Det är emellertid viktigt att fakulteten trots de ekonomiska begränsningarna också erbjuder undervisning på mer kostsamma kurser, speciellt på den avancerade nivån som kräver mer intensiva undervisningsformer och helst övervägande docentkompetent personal. Fakulteten bör under strategiperioden utreda om en omfördelning av UGA-medel mellan grundnivå och avancerad nivå bör ske (och i förekommande fall hur detta i så fall bör ske). Här bör även beaktas att det nuvarande utvärderingssystemet lägger stor vikt vid uppsatsers kvalitet och att uppsatskurserna därför bör vara ett prioriterat område.

Den nyligen beslutade höjningen av ersättningen till HS-området skall direkt omsättas i ökad kvantitet och kvalitet i undervisningen. Dessa åtgärder skall redovisas i institutionernas strategiplaner. Fakultetsnämnden anser att undervisning i intensivare former kan ge plusvärden också för en institutions forskning. Inte bara ger den studenterna möjlighet att ta del av institutionens forskning, utan den kan också inrymma utveckling av lärarens ämnesbehärskning och forskningsmässiga kreativitet. Det förutsätter emellertid att den undervisningen sker i former som lämnar tid över för lärarens forskning. Fakulteten bör också under perioden se över sitt system för kvalitetsuppföljning.

Samhällsvetenskapliga fakultetens ämnen har av tradition haft en stor andel fristående kurser. Fakultetens strävan har varit att en större andel studenter skall studera på program men fristående kurser är och skall även fortsättningsvis vara ett attraktivt alternativ. Därför skall det finnas väl fungerande

studievägledning såväl för utbildningsprogram som för fristående kurser. Det är också viktigt att information finns tillgängligt på engelska för att ytterligare stödja internationaliseringen.

2.4 Fortsatt framgångsrik och framstående forskning och utbildning på forskarnivå

Fakulteten som helhet har en mycket stor del kvalificerad och högkvalitativ samhällsforskning. För att forskningen vid fakulteten även framgent ska kunna bedrivas i den internationella forskningens framkant bör den bedrivas i samarbete med framstående forskare och forskningsinstitutioner internationellt. Kommunikation på engelska och internationella publiceringar, aktiv internationell rekrytering av personal, både på fasta tjänster och som gäster, och ett aktivt deltagande i internationella konferenser och annat utbyte är viktiga verktyg.

Fakultetens ledande forskningsområden kännetecknas av hög grad av internationellt samarbete och högklassig internationell publicering. Andra drag bör vara kvalificerad förmedling av forskningsresultat till en vidare krets, bland annat genom arbete i offentliga utredningar, genom författande av läroböcker och populärvetenskapliga skrifter, samt genom deltagande i samhällsdebatten.

En betydande del av fakultetens forskning utförs av doktorander. Det är viktigt att fakulteten har en utbildning på forskarnivå som i såväl bredd som djup motsvarar höga kvalitetskrav. Att ha en forskarutbildning av hög kvalitet är en förutsättning för att fakulteten ska fortsätta vara ledande inom samhällsvetenskaplig utbildning och forskning. Målet för fakultetens utbildning på forskarnivå är att utbilda forskare av hög kvalitet som kan tillgodose behovet av kritiskt tänkande, analytisk förmåga och granskning av samhällsfenomen, såväl inom universitetsvärlden som inom näringsliv och den offentliga sektorn. Denna höga kvalitet bör säkerställas genom flera olika mekanismer, till exempel genom att varje doktorand skall ha minst två handledare varav minst en bör ha docentkompetens och genom att alla handledare bör ha genomgått handledarutbildning. Vid befordran till professor är det ett krav att ha genomgått handledarutbildning och därigenom stärks långsiktigt kompetensen inom handledning på forskarnivå. Doktorandernas individuella studieplaner bör årligen uppdateras i samarbete mellan doktorand, handledare och studierektor på forskarnivå.

En förutsättning för en utbildning på forskarnivå av hög kvalitet är att doktorandernas arbetssituation är tillfredsställande. I detta ingår såväl förutsättningarna för att bedriva forskning och delta i kurser som goda anställningsförhållanden (inte minst i kombination med föräldraskap), god psykosocial arbetsmiljö samt tillgång till internationella kontakter och utbyten. Vidare bör fakulteten stödja institutionsövergripande kurser i t.ex. vetenskapsetik, vetenskapshistoria, ansökningskrivande, och forskningsmetodik om sådant intresse finns.

2.5 Effektivt resursutnyttjande

Fakultetens institutioner kan resursmässigt indelas i tre grupper. Den första gruppen är de forskningsinstitut och motsvarande vars anslagsfinansiering till allra största delen är FUF-medel. Till denna grupp, grupp 1, är i dagsläget allokerat 30 % av fakultetens FUF-medel. Till gruppen hör CHESS, IIES, SCORE, SOFI, SoRAD och Stressforskningsinstitutet. Nästa grupp, grupp 2, är de traditionella ämnesinstitutionerna, vars FUF-andel av anslagsmedlen ligger kring 25–50 %. Till grupp 2 hör Ekonomisk historia, Kulturgeografi, Nationalekonomi, Pedagogik, Psykologi, Socialantropologi, Sociologi, Kriminologi samt Statsvetenskap. Slutligen finns grupp 3, de institutioner som företrädesvis domineras av professionsutbildningar eller professionsliknande utbildningar. Deras FUF-andel av anslagsmedlen ligger under 20 %. Till grupp 3 hör Barn- och ungdomsvetenskap, Data- och systemvetenskap, Företagsekonomi, Reklam och PR, Socialt arbete, Statistik samt Specialpedagogik. Grupperna 2 och 3 erhåller tillsammans 70 % av fakultetens FUF-medel.

Förutsättningarna att åstadkomma goda forskningsresultat är givetvis relaterade till andelen FUF-finansiering. Det finns anledning att anta att universitetets vision kommer att mätas och utvärderas efter utgången av år 2015, dvs. när denna plan upphör. Utvärderingen kommer förmodligen att ske på

områdesnivå men det är fakultetens uppdrag att tillse att vår verksamhet är av så hög kvalitet att visionen uppnås.

Visionen: År 2015 skall utbildning och forskning vid flertalet av universitetets institutioner och enheter inta en nationellt ledande och internationellt framstående ställning.

Tolkning: Med "flertalet" avses mer än 50 % av institutionerna. Det finns ingen anledning att tro att Samhällsvetenskapliga fakulteten skulle vara sämre än genomsnittet, snarare tvärtom. Dessutom utgör fakulteten en så stor del av universitetet att vi per definition kommer att utgöra en avsevärd bas för det framtagna genomsnittet. Således är ett minsta mål för fakulteten att mer än 50 % av institutionerna skall vara a) nationellt ledande och b) internationellt framstående.

Det står tämligen klart att man inte kan tillämpa samma kriterier som hittills gällt för ledande forskningsområde. Dessa var relativt snävt definierade, delvis för att inte erhålla en ohanterlig mängd ledande områden, vilket resulterade i sju sådana områden av 20 föreslagna.

Mot bakgrund av finansieringssituationen ovan förväntar sig fakulteten att samtliga institutioner som tillhör grupp 1 skall befinnas möta visionens kriterier vad gäller forskning. För institutionerna i grupp 2 förväntas en stor del göra det och för grupp 3 förväntas en mindre del göra det. Fakulteten siktar givetvis på att samtliga institutioner klarar visionens kriterier men kan inte leverera forskningsmedel till samtliga i den omfattning som vore önskvärt. Excellent forskning skapas inte på några år men den finansieringsfördelning som beskrivs ovan har varit gällande i ett stort antal år.

Dessutom gäller universitetets vision såväl undervisning som forskning, varför andra kriterier förmodligen kommer att tillämpas för undervisning. För undervisning är det inte heller lika lätt att förutspå vilka institutioner som kommer att klara kriterierna. En större undervisningsmängd innebär en större omsättning på UGA-medel men dessa är inte fritt disponibla på samma sätt som FUF-medel. Dock kan man förvänta sig att professionsutbildningar håller en hög kvalitet och flertalet institutioner i grupp 2 och 3 förväntas därmed klara kriterierna. Institutionerna i grupp 1 har ingen eller ringa undervisning som där den förekommer dock borde vara av hög kvalitet eftersom forskningsanknytningen bör vara lätt att åstadkomma.

Fakulteten förväntar sig att samtliga institutioner kontinuerligt under perioden tar ställning till hur väl man uppfyller visionen.

3. Prioriterade områden

I det följande redogörs för fem prioriterade områden. Detta är de områden fakultetsnämnden i första hand kommer att fördela eventuella extra resurser till och som fakultetsnämnden även kommer att diskutera andra särskilda satsningar/förstärkningar inom. Dessa områden är i huvudsak desamma som i den tidigare strategiplanen men uppdaterade för att passa dagens krav och omgivningar.

3.1 Framtida ledande forskningsområden

Fakulteten identifierade 2007 med hjälp av internationella sakkunniga fyra områden där forskningen vid fakulteten är särskilt stark. Fakultetsnämnden har använt sig av denna sammanställning, bl.a. för resursfördelning i så måtto att en satsning på tematiska doktorander inom ledande områden gjorts. 2009 kompletterades listan från 2007 med ytterligare sex områden, för att täcka in excellenta områden som tillkommit. Listan över ledande forskningsområden har reviderats för perioden 2011–2013. Den innefattar nu följande sju områden: Demografi, Kognitivt åldrande, Transnationella aktörer och global styrning, Stress, arbete och hälsa, Utvärdering av ekonomisk-politiska åtgärder, Politisk ekonomi samt Ekonomisk, social och hälsomässig ojämlikhet. Även sju potentiellt ledande områden identifierades. Inför nästa period, 2014-2016, har rektor ombett områdesnämnden att utnämna ledande områden och en ny kategori, framtidsområden, som inte direkt motsvarar de tidigare potentiellt ledande områdena.

Förmågan att dra till sig externa anslag finns bland andra mått på god forskningsproduktivitet sedan år 2007 som en del av fakultetens budgetfördelningsprinciper, något som gynnar de starka områdena. Diskussionen om en större andel av fakultetsanslaget än vad som är fallet idag skall konkurrensutsättas bör fortsätta, liksom en diskussion om formerna för en sådan fördelning.

I övrigt bör fakultetsnämndens stöd till de framgångsrika forskningsmiljöerna på undervisningssidan inriktas på åtgärder för att stärka miljöernas långsiktiga reproduktion och kapitalisera på deras expertis. Fakultetens speciella kompetensområden kan t.ex. lyftas fram i undervisningsutbudet genom tematiska masterskurser och genom ämnesmässigt riktade doktorandtjänster.

I och med avgiftsbeläggningen för studenter från länder utanför EU/EES har antalet studerande från tredje land minskat kraftigt. För att motverka detta bör våra program och kurser göras ännu mer synliga. I samband med detta bör satsningar göras för att åstadkomma internationellt inriktade masterskurser med koppling till fakultetens profil- och excellensområden. Institutionsplaceringen av sådana kurser kan men behöver inte nödvändigtvis vara bunden till instituten. Särskilt när det gäller mer omfattande satsningar i programform bör de även fortsättningsvis ligga vid undervisningsinstitutionerna. Institutet bör på olika sätt uppmuntras och understödjas att ge kortare kurser inom sina specialområden. Former för att intensivare utnyttja excellensmiljöernas kompetens i undervisningen bör också stärkas.

Det är av stor vikt för fakultetens framtid att vi lyckas identifiera och vidareutveckla framtida ledande forskningsområden. Det finns idag på fakulteten framgångsrika forskningsinitiativ som ännu inte nått den storleken att de kan betraktas som forskningsmiljöer. Några av dessa kan inom en inte alltför avlägsen framtid komma att bli ledande forskningsområden. Det är fakultetsnämndens uppgift att identifiera och stödja sådana miljöer – samt våga trappa av sådant stöd i de fall miljöerna inte uppfyller sin potential.

3.2 Forskningsanknytning i professionsutbildningarna

Särskilt i samband med professionsutbildningarna kan det vara svårt att rekrytera inte bara professorer utan också kvalificerade personer till lektorstjänster. I viss mån kan detta ha samband med att dessa utbildningar inte svarar mot entydiga, utvecklade disciplintraditioner. Fakulteten anser att all undervisning skall ha tydlig forskningsanknytning. Som ett led i detta bör fakulteten sträva mot att genom nationellt samarbete producera kvalificerad personal inom professionsutbildningarna. En del i stärkandet av forskningsanknytningen är att alla institutioner vid fakulteten på sikt skall kunna erbjuda utbildning på forskarnivå inom sina viktigaste huvudområden för utbildning på grund- och avancerad nivå. Innan detta är möjligt måste man dock finna former för att föra fram en ny generation inom bristområdena. Detta kräver både flexibilitet och samarbete över institutionsgränserna med relevanta institutioner som redan har utbildning på forskarnivå.

Som konstaterats i avsnitt 2 ovan så går en mindre del av FUF-medlen till institutioner ur grupp 3. Detta kommer inte kunna öka nämnvärt under perioden 2013-15 utan stora omfördelningar. Hittills har inte fakultetsnämnden förordat sådana omfördelningar såsom sker på en del andra svenska lärosäten. Däremot finns andra åtgärder för att öka deras tillgång till forskningsmedel, t.ex. stöd för ansökningar till forskningsråd och inte minst EU-medel.

Fakulteten bör under innevarande strategiperiod ta fram en strategi för att stärka forskningen vid de forskningssvaga institutionerna. Som en indikation kan anges att alla institutioner bör ha minst 25% FUF-andel av sina anslagsmedel. Vidare bör i den strategin ingå en diskussion hur resultatet av den förväntade utvärderingen av visionen kan användas för framtida medelstildelning inom fakulteten.

3.3 Ämnesdidaktik

Ett forskningsfält som det är nödvändigt att stärka för att värna om undervisningen på ett mer generellt plan är ämnesdidaktik. Tvärvetenskapligt och tvärprofessionellt samarbete, populärvetenskap inom

tredje uppgiften och möjligheterna till ett engagemang i lärarutbildningarna genom ämnesdidaktik aktualiserar på olika nivåer frågan om forskning och kunskapsuppbyggande kring disciplinspecifika kunskapsförmedlingsproblem. Hur kan man effektivisera kommunikationen av forskningsrön och perspektiv från ett visst ämne utan att kompromissa med dess kärna av uppfattningar och värderingar om god vetenskap?

Vetenskapen om undervisning på högskolenivå är ett fortfarande relativt underförsörjt område i Sverige. I fakultetens strategidokument från 2007 lanserades en satsning på en fakultetsfinansierad professur i högskolepedagogik med sådan inriktning vid IPD. Denna professur tillsattes men har p.g.a. förestående pensionsavgång åter utlysts. Den nya utlysningen har samma inriktning som tidigare för att stödja fakultetens strävanden.

Tanken är att fokuseringen skall vara på mångfalden av disciplinspecifika didaktiska behov, snarare än på generella frågor och detta är i linje med pågående diskussioner om hur UPC bör förändras och dess organisation bli mer ämnesanpassad.

Behovet av ämnesdidaktisk utveckling relaterar på denna nivå till alla de huvudområden som vi fakulteten ger utbildning inom. Ett sätt att stimulera till ämnesdidaktisk forskning är att ge ett större utrymme för detta inom ramen för den högskolepedagogiska utbildning som våra lärare skall ha. Ytterst är det numera fakultetsnämnden som avgör vilka meriter som skall bedömas uppfylla de angivna kraven på poäng i högskolepedagogik för lärares tillsvidareanställning.

Fakultetsnämnden ser behov av konkreta strategiska insatser gällande de samhällsvetenskapliga ämnen som kan vara aktuella för lärarutbildningarna för ungdomsskolan – dels de ämnen som ingår i samhällskunskapsundervisningen men också data- och systemvetenskap, geografi, företags- och nationalekonomi samt psykologi. I jämförelse med språkämnenas didaktik och matematikämnets/naturvetenskapsämnenas didaktik är samhällsvetenskapsämnenas didaktik relativt outvecklad i hela Sverige.

Forskningen kring ämnesdidaktik – vare sig det gäller högskoleämnen eller ämnen i grundskola och gymnasium – bör enligt universitetets centrala hållning ligga så nära ämnesinstitutionerna som möjligt. För ungdomsskolans lärarutbildningar har fakulteten etablerat ett centrum för samhällsvetenskaplig ämnesdidaktisk utveckling (CeSam) vid Statvetenskapliga institutionen som nu har ett omfattande ansvar för utbildningen av SO-lärare. Den samhällsvetenskapliga ämnesdidaktiken har där givits en inkubationsmiljö, inte minst för att stimulera forskning och utbildning på forskarnivå inom området. Fakulteten bör sträva efter att den ämnesdidaktiska forskningen får den avsedda rollen i den nya omgivningen.

3.4 Miljövetenskaplig forskning

I en god och livaktig forskningsmiljö genereras forskning om nya områden kontinuerligt, medan andra fält naturligt faller tillbaka. Fakulteten måste ändå fråga sig om det finns något samhällsvetenskapligt fält där forskningen ändå borde vara aktivare än vad som är fallet och där samhällsintresset i sig skulle motivera att landets största samhällsvetenskapliga fakultet gör sig gällande. Ett uppenbart sådant område att prioritera är den relativt svaga miljörelaterade forskningen vid fakulteten. Ett antal doktorander är aktiva på miljöområdet, men det saknas ännu så länge senior personal på fakulteten som ser miljöforskningen som huvudfåran i sin forskning och som expansivt driver ett sådant intresse. Fakulteten har utlyst en professur i samhällsvetenskaplig miljöforskning som nu är under tillsättning.

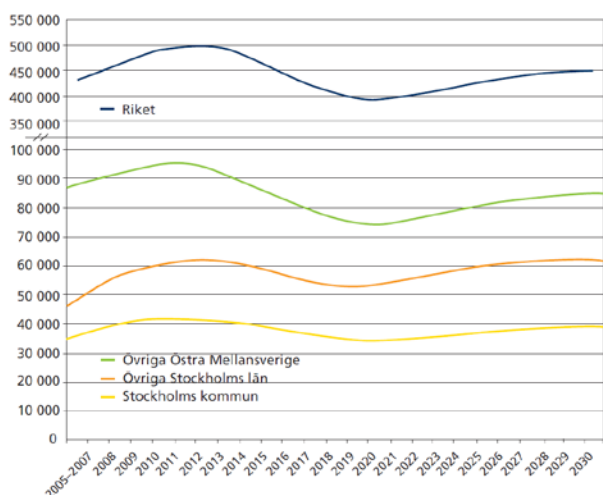
Med miljöproblematikens överskuggande betydelse för samhällets framtid är det fakultetsnämndens strävan att institutionerna profilerar sin miljöforskning tydligare. Miljöförändringar och globalisering skapar många nya utmaningar för den samhällsvetenskapliga forskningen. Klimatförändringarnas effekter på samhället, frågor om anpassningar och innovationer relaterade till detta och mönstren i hur samhällseliga föreställningar, förståelse och opinion kring förändringarna bildas är brännande teman som även vår fakultet borde engagera sig i.

Vid universitetet finns framgångsrik miljöforskning, bl.a. Stockholm Resilience Centre (SRC). Från 2013 kommer SRC att inordnas under Naturvetenskapliga fakulteten, men en del av deras forskning är samhällsvetenskaplig till frågeställningarna och till viss del metodik. Fakulteten bör sträva mot ett närmare samarbete med andra fakulteter inom miljövetenskap. Den naturliga knutpunkten blir den nya professorn i samhällsvetenskaplig miljöforskning men det är viktigt att en större del av fakulteten engagerar sig. De miljöintressen som finns på fakulteten bör knytas till en grupp under ledning av denna professor för att på ett fruktbart sätt kunna samverka med varandra. Det bör också finnas någon mekanism för doktorander på fakulteten som vill verka inom miljövetenskap.

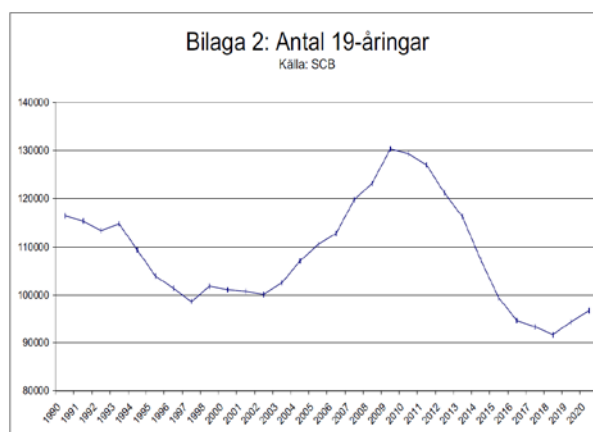
3.5 Studentretention och studenttillströmning

År 2012 befinner fakulteten sig i ett läge då studenttillströmningen är stark, genom stora studentkullar. Politiskt sett är samhällsvetenskapen liksom humaniora emellertid styvmoderligt behandlad i jämförelse med teknik och medicin. En ljusning är den ökning av ersättningen för HS-undervisning som kommer 2013.

Vart de politiska vindarna kommer att blåsa i framtiden är osäkert, men den demografiska framtiden är känd. Vi kommer att från en toppnotering av 19–24-åringar 2012 erfara en demografisk nedgång som varar under åtta år. Bild 1 (benämnd figur 10) över behöriga 19–24-åringar är hämtad från Stockholms läns landsting och bild 2 (benämnd bilaga 2) över 19-åringar från SCB.

Figur 10. Antal behöriga 19–24-åringar, prognos 2005/07–2030.

Under denna strategis treårsperiod är det viktigt att ta itu med frågorna om hur fakulteten ska möta denna nedgång. Nedgången kommer att få skilda verkningar på olika institutioner och program och därför bör bevakning och analysen göras separat per institution. Fakulteten bör då särskilt vinnlägga sig om ett engagemang i olika former av vidareutbildning och i breddad rekrytering för att säkra en tillräcklig studentpopulation. Speciellt ett huvudstadsuniversitet bör satsa på vidareutbildning utanför den klassiska målgruppen 19–24-åringar. Satsningar med inriktning på retentionen av de studenter som redan finns kan också vara på sin plats. Detta är extra viktigt då förutsättningarna för studenternas eget organisationsarbete ändrats i och med kårobligatoriets avskaffande. Det är viktigt att studiemiljön är god för studenterna. Fakulteten bör stödja studentorganisationerna i deras arbete för ett levande campus. Andra faktorer som är viktiga i sammanhanget är en väl fungerande alumni-verksamhet och karriärvägledning. Fakulteten är positiv till studenternas möjligheter att bedriva studiesocial verksamhet och finansierar årligen fakultetsföreningar i enlighet med direktiv från universitetsstyrelsen.